# Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21.02.2018, sp. zn. 30 Cdo 1840/2017, ECLI:CZ:NS:2018:30.CDO.1840.2017.1

**Číslo:** 51/2019

**Právní věta:** Mezi nezákonným rozhodnutím a škodou spočívající v přiznaných nákladech řízení vedeného za účelem vymožení bezdůvodného obohacení získaného plněním na základě tohoto nezákonného rozhodnutí je vztah příčiny a následku, jestliže nebylo z okolností předem zřejmé, že dlužník poškozeného je nemajetný, a že vedení dalších řízení vůči němu by tak bylo neúčelné.

**Soud:** Nejvyšší soud

**Datum rozhodnutí:** 21.02.2018

**Spisová značka:** 30 Cdo 1840/2017

**Číslo rozhodnutí:** 51

**Číslo sešitu:** 4

**Typ rozhodnutí:** Rozsudek

**Hesla:** Odpovědnost státu za škodu

**Předpisy:** čl. 7 odst. 1 předpisu č. 82/98Sb.
čl. 8 odst. 1 předpisu č. 82/98Sb.

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

### I. Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se vůči žalované domáhá uložení povinnosti zaplatit částku 9 293 508,52 Kč s příslušenstvím představující škodu, která jí měla být způsobena nezákonným rozhodnutím vydaným v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 51 Cm 343/98 (následně pod sp. zn. 76 Cm 87/2008). Požadovaná částka sestává z částky 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím (tu žalobkyně zaplatila na základě pravomocného rozsudku, který byl následně zrušen Nejvyšším soudem), z částky 484 080 Kč s příslušenstvím (skutečné náklady – soudní poplatek a výdaje na právní zastoupení – vzniklé žalobkyni v následném řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 76 Cm 20/2009 a v navazujícím exekučním řízení vedeném soudním exekutorem JUDr. T. V. na základě usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. 9. 2011, č. j. 49 EXE 1522/2011-20). V průběhu řízení vzala žalobkyně žalobu částečně zpět v rozsahu částky 1 080 Kč s příslušenstvím představující součet tří režijních paušálů dle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb. včetně DPH.
2. Obvodní soud pro Prahu 2 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 11. 4. 2016, č. j. 12 C 133/2014-142, zastavil řízení v rozsahu částky 1 080 Kč s příslušenstvím (výrok I), uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím (výrok II), zamítl žalobu v rozsahu částky 483 000 Kč s příslušenstvím (výrok III) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV).

3. Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 8. 11. 2016, č. j. 51 Co 310/2016-203 (dále také jen „napadený rozsudek“), rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé pod body II a III potvrdil (výrok I napadeného rozsudku), ve výroku o nákladech řízení pod bodem IV změnil a uložil žalované nahradit náklady řízení před soudem prvního stupně žalobkyni (výrok II napadeného rozsudku) a uložil žalované nahradit žalobkyni náklady odvolacího řízení (výrok III napadeného rozsudku). V rozsahu, v němž bylo řízení částečně zastaveno z důvodu zpětvzetí žaloby, nebyl rozsudek soudu prvního stupně odvoláním napaden.
4. Odvolací soud plně odkázal na skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně a zmínil, že skutkový stav nebyl mezi účastníky řízení sporný. V řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 51 Cm 343/98 (následně pod sp. zn. 76 Cm 87/2008) se vůči žalobkyni (tam žalované) domáhala společnost M. Int., a. s., zaplacení částky 2 824 706 Kč s příslušenstvím. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2004, č. j. 51 Cm 343/98-113, bylo uloženo žalobkyni zaplatit uvedenou sumu včetně příslušenství společnosti M. Int., a. s., a nahradit jí náklady řízení. Tento rozsudek byl potvrzen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 2. 2007, č. j. 9 Cmo 142/2006-164, přičemž právním nástupcem společnosti M. Int., a. s., byla společnost BB invest, spol. s r. o. (později M., spol. s r. o. – dále jen „M.“). Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2007, č. j. 32 Cdo 4244/2007-193, byly zrušeny shora jmenované rozsudky Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze. Dalším rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2009, č. j. 76 Cm 87/2008-229, byla žaloba zamítnuta a M. bylo uloženo nahradit žalobkyni (tam žalované) náklady řízení. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 5. 2010, č. j. 2 Cmo 283/2009-269, byl rozsudek Městského soudu v Praze potvrzen a rozhodnuto o nákladech odvolacího řízení. Dovolání proti tomuto rozsudku bylo odmítnuto. Žalobkyně marně vyzvala M. k vrácení částky 8 809 428,52 Kč, kterou jí vyplatila na základě později zrušeného rozsudku Městského soudu v Praze, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze, jak jsou tyto shora jmenovány. Uložení povinnosti M. zaplatit tuto částku se žalobkyně domáhala na základě žaloby ze dne 5. 6. 2008 v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 76 Cm 20/2009, v němž byl dne 6. 1. 2011, č. j. 76 Cm 20/2009-25, vydán rozsudek, kterým bylo uloženo M. zaplatit žalobkyni částku 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím a nahradit náklady řízení ve výši 609 288 Kč. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 1. 4. 2011. Žalobkyně se domáhala vymožení své pohledávky vůči M. z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2009, č. j. 76 Cm 87/2008-229, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 5. 2010, č. j. 2 Cmo 283/2009-269 (náhrada nákladů původního řízení v celkové částce 435 942 Kč), v exekučním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 48 EXE 1703/2010 a u pověřeného soudního exekutora JUDr. T. V. pod sp. zn. 103 Ex 43278/10. Usnesení o nařízení exekuce a pověření soudního exekutora bylo vydáno dne 9. 12. 2010. V exekučním řízení bylo rozhodnuto na základě exekučního příkazu ze dne 27. 12. 2010, č. j. 103 Ex 43278/10-14, o provedení exekuce prodejem nemovitostí povinné, k prodeji nemovitosti povinné v dražbě v rámci tohoto exekučního řízení došlo, byla rozvržena rozdělovaná podstata a dne 20. 11. 2012 bylo pod č. j. 103 Ex 43278/10-98 vydáno soudním exekutorem oznámení o skončení exekuce z důvodu vymožení pohledávky. Dále se žalobkyně vůči M. domáhala vymožení své pohledávky v částce 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím a 609 288 Kč (přiznaná náhrada nákladů řízení) z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 6. 1. 2011, č. j. 76 Cm 20/2009-25, v exekučním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 49 EXE 1522/2011 a u soudního exekutora JUDr. T. V. pod sp. zn. 103 Ex 44922/11. V tomto řízení se žalobkyně uspokojení svých pohledávek nedočkala a výzvou ze dne 1. 10. 2014, č. j. 103 Ex 44922/11-26, jí soudní exekutor navrhl zastavení exekučního řízení pro nemajetnost povinné. Usnesení o zastavení exekuce pro nemajetnost bylo soudním exekutorem vydáno dne 22. 10. 2014, č. j. 103 Ex 44922/11-30.
5. Nyní předestřené skutkové závěry posoudil odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) takto: rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2004, č. j. 51 Cm 343/98-113, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 2. 2007, č. j. 2 Cmo 142/2006-164, je pravomocným rozhodnutím, které bylo pro nezákonnost zrušeno. Jde o nezákonné rozhodnutí, které způsobilo žalobkyni škodu tím, že na jeho základě žalobkyně vyplatila M. částku 8 809 428,52 Kč, kterou

ovšem M. žalobkyni nevrátila (poté, co byl pravomocný rozsudek zrušen) a žalobkyně se jejího vrácení nedomohla ani soudní cestou, neboť M. je nemajetná. Stát jako poslední dlužník je tudíž povinen žalobkyni tuto škodu nahradit. Námitku promlčení vznesenou žalovanou shledal odvolací soud jako nedůvodnou. Zaplacení částky 483 000 Kč představující náklady vynaložené v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 76 Cm 20/2009 a v navazujícím exekučním řízení (v nich se žalobkyně domáhala vydání bezdůvodného obohacení získaného M. plněním na základě pravomocného rozsudku, který byl následně zrušen) ovšem žalobkyně požaduje nedůvodně. Tyto náklady nejsou v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím. Totiž sama žalobkyně ve svém odvolání tvrdí, že k nemajetnosti M. došlo již následně po vydání zrušujícího rozhodnutí Nejvyššího soudu v důsledku majetkových přesunů v této společnosti a vyvedení částky 8 809 428,52 Kč. Podmínkou pro splnění povinnosti státu jako posledního dlužníka však není bezpodmínečné uplatnění nároku proti třetí osobě formou žaloby, nýbrž prokázání nemajetnosti této třetí osoby. Pokud by tedy bylo v řízení prokázáno, že žalobkyně vyzvala M. k vrácení plnění, tato společnost by pro svou nemajetnost plnění nevrátila a tato nemajetnost by vyplývala například z neúspěšně vedeného insolvenčního nebo exekučního řízení, pak by podávání žaloby o vydání bezdůvodného obohacení již nebylo nutné k uplatnění nároku z titulu náhrady škody vůči státu. Předmětné náklady řízení nemohou být v žádném případě v příčinné souvislosti s daným nezákonným rozhodnutím z toho důvodu, že škoda spočívající v neuhrazení těchto nákladů vznikla pouze tím, že M. neplnila podle pravomocného rozhodnutí, „ztratila bonitu“, což nesouvisí s nezákonným rozhodnutím, které bylo v předchozím řízení vydáno, avšak to souvisí s během času. Takto by mohla být odpovědnostním titulem pouze nepřiměřená délka následného řízení o vydání bezdůvodného obohacení či řízení exekučního, přičemž by muselo být prokázáno, že právě nepřiměřená délka těchto řízení zavinila, že nebylo možno se z majetku M. uspokojit.

## II.
## Dovolání a vyjádření k němu

6. Rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém jím byl potvrzen výrok III rozsudku soudu prvního stupně (tedy v rozsahu částky 483 000 Kč s příslušenstvím), a v rozsahu výroku o nákladech řízení napadla žalobkyně dovoláním. Podle ní napadený rozsudek vyřešil otázku příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a vznikem škody spočívající ve vynaložení částky 483 000 Kč na řízení v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Žalobkyně odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2006, sp. zn. 25 Cdo 818/2005, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 9. 2013, sp. zn. 28 Cdo 3620/2012, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4274/2014, argumentujíc, že je nepochybné, že pokud by v projednávané věci nedošlo k vydání nezákonného rozhodnutí, na jehož základě uhradila shora již opakovaně uvedenou částku společnosti M., nemusela by tuto částku vymáhat zpět. Nezákonné rozhodnutí je tak zřejmou a jedinou příčinou škody vzniklé žalobkyni v podobě jí vynaložených nákladů na soudní a exekuční řízení. Dále pak žalobkyně odkazuje na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1536/2003, na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1404/2004, a na další obdobná rozhodnutí a zdůrazňuje, že nemajetnost dlužníka, která založila odpovědnost státu za škodu, není novou okolností, která by byla způsobilá existenci příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a škodou vyloučit, respektive přerušit. Konečně pak žalobkyně namítá, že odvolacím soudem citovaný právní názor vyslovený Nejvyšším soudem v rozsudku ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2091/2008, se v projednávané věci neuplatní, neboť v době, kdy žalobkyně podala žalobu o zaplacení částky 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím, žádné objektivní důkazy o nemajetnosti M. neexistovaly. Insolvenční řízení proti této společnosti nikdy neprobíhalo a v exekučním řízení byla vydražena nemovitost za částku 858 000 Kč a uspokojeny některé pohledávky žalobkyně. Nemajetnou se stala společnost M. teprve v roce 2012 poté, co došlo ke zpeněžení jejího nemovitého majetku.
7. Žalovaná uvedla, že dovolání je nepřípustné, neboť nemá oporu v tvrzeních žalobkyně ani v odkazované judikatuře. Odpovědnost státu za škodu vzniklou z protiprávního jednání státu, na

základě něhož došlo k bezdůvodnému obohacení třetího subjektu, nastupuje až v okamžiku, kdy se poškozenému prokazatelně nepodařilo uspokojit svou pohledávku na této třetí osobě – dlužníkovi. Stát však nenese odpovědnost za náklady vzniklé poškozenému s vymožením své pohledávky na dlužníkovi, neboť za obvyklého běhu věcí ten, kdo se bezdůvodně obohatí, vydá takové bezdůvodné obohacení tomu, na jehož úkor se tak stalo. Skutečnost, že žalobkyně byla nucena domáhat se své pohledávky u soudu a následně v exekučním řízení, tak vede k přerušení příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a škodou. Nezákonné rozhodnutí nemajetnost M. nevyvolalo. Nevydání bezdůvodného obohacení není adekvátním důsledkem nezákonného rozhodnutí, a proto náklady řízení vynaložené žalobkyní na vymožení vydání bezdůvodného obohacení nejsou v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím v původním řízení.

## III.
## Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovoláních rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2014 do 29. 9. 2017 (viz čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb. a čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., arg. a contrario), dále jen „o. s. ř.“.
9. Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. a § 241a odst. 2 o. s. ř.
10. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.
11. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.
12. Dovolání žalobkyně je přípustné, neboť napadený rozsudek závisí na vyřešení otázky hmotného práva týkající se existence příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a škodou spočívající v nákladech řízení vedeného za účelem vymožení bezdůvodného obohacení získaného plněním na základě nezákonného rozhodnutí. Tato otázka nebyla dosud v rozhodování dovolacího soudu vyřešena.

## IV.
## Důvodnost dovolání

13. Podle § 7 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“, právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.
14. Podle § 8 odst. 1 OdpŠk nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.
15. Podle § 26 OdpŠk, pokud není stanoveno jinak, řídí se právní vztahy upravené v tomto zákoně občanským zákoníkem.
16. Otázka příčinné souvislosti – vztahu mezi škodnou událostí a vznikem škody – je otázkou skutkovou, nikoli právní. Právní posouzení příčinné souvislosti spočívá ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou způsobilé tento vztah vyloučit (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 5. 2012, sp. zn. 28 Cdo 2300/2011, nebo ze dne 21. 8. 2013, sp. zn. 30 Cdo 3082/2012).

17. V projednávané věci jde o právní posouzení příčinné souvislosti, neboť podstata námitky žalobkyně spočívá v argumentu, že příčina škody je odvolacím soudem nesprávně spatřována v nemajetnosti primárního dlužníka (M.), avšak správně má být shledána v samotné existenci nezákonného rozhodnutí. Jedná se tak o námitku chybného posouzení, mezi kterými skutkovými okolnostmi má být existence příčinné souvislosti zjišťována, tedy o otázku právní (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. 30 Cdo 190/2013).
18. V naposledy zmíněném rozsudku Nejvyšší soud dále uvádí: „Je běžné, že se kauzálního děje účastní více skutečností, které vedou ke vzniku škody. Mezi takovými skutečnostmi je však třeba identifikovat právně relevantní příčinu vzniku škody. Z celého řetězce všeobecné příčinné souvislosti (v němž každý jev má svou příčinu, zároveň však je příčinou jiného jevu) je třeba sledovat jen ty příčiny, které jsou důležité pro odpovědnost za škodu. Musí jít o skutečnosti podstatné, bez nichž by ke vzniku škody nedošlo. Pro existenci kausálního nexu je nezbytné, aby řetězec postupně nastupujících příčin a následků byl ve vztahu ke vzniku škody natolik propojen, že již z působení prvotní příčiny lze důvodně dovozovat věcnou souvislost se vznikem škodlivého následku. To znamená, aby prvotní příčina bezprostředně vyvolala jako následek příčinu jinou a ta případně příčinu další. K přerušení příčinné souvislosti dochází, jestliže nová okolnost působila jako výlučná a samostatná příčina, která vyvolala vznik škody bez ohledu na původní škodnou událost. Zůstala-li původní škodná událost tou skutečností, bez níž by k následku nedošlo, příčinná souvislost se nepřerušuje. Podle teorie adekvátní příčinné souvislosti je příčinná souvislost dána tehdy, jestliže je škoda podle obecné povahy, obvyklého chodu věcí a zkušeností adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Současně se musí prokázat, že škoda by nebyla nastala bez této příčiny (condition sine qua non) – srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05, uveřejněný pod číslem 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, a v něm označené odkazy na literaturu k teorii adekvátní příčinné souvislosti. Ústavní soud v uvedeném nálezu ve vztahu k teorii adekvátnosti příčinné souvislosti rozvedl, že ‚[v] řadě vzájemně souvisejících příčin nejsou všechny příčiny stejně významné. Základní obsahovou náležitostí odůvodnění rozhodnutí o příčinné souvislosti tak musí být úvaha o kritériích, kterými se odlišují právně podstatné příčiny od příčin právně nepodstatných, a aplikace těchto kritérií na konkrétní případ‘.“
19. Nejvyšší soud ve své rozhodovací praxi konstantně dovozuje, že nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem či nezákonným rozhodnutím může být vůči státu úspěšně uplatněn pouze tehdy, jestliže by poškozený nedosáhl uspokojení své pohledávky vůči tomu, kdo by k němu byl jinak povinen (viz rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu SR ze dne 16. 4. 1985, sp. zn. 4 Cz 110/84; z aktuální judikatury pak např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1404/2004, ze dne 2. 6. 2011, sp. zn. 28 Cdo 4230/2010, nebo ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. 28 Cdo 2154/2011). Jinými slovy, svědčí-li poškozenému jako věřiteli právo vůči jeho dlužníku, které může (úspěšně) uplatnit, resp. uspokojit, nevzniká mu dosud vůči státu nárok na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci. Pouze v případě, že pohledávku oprávněného nelze jako přímý nárok uspokojit, vzniká oprávněnému škoda spočívající ve ztrátě majetku.
20. Nejvyšší soud rovněž opakovaně dovodil, že „Je-li jedním z předpokladů úspěšného uplatnění nároku na náhradu škody vůči osobě, jejíž protiprávní jednání zapříčinilo vznik bezdůvodného obohacení třetí osoby na úkor žalobce, nemožnost uspokojit žalobcův nárok na vydání bezdůvodného obohacení vůči této třetí osobě, pak žalobce (osoba, jíž vznikla majetková újma) volbu nemá; musí uplatnit své právo na vydání bezdůvodného obohacení vůči tomu, kdo se na jeho úkor obohatil, a pouze tehdy, je-li zřejmé, že toto právo nebude možno uspokojit, přichází v úvahu úspěšné uplatnění práva na náhradu škody“ (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1338/2009).
21. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena i v tom, že k prokázání vzniku škody (tj. k prokázání nemožnosti dosáhnout plnění dlužníkem) není vždy nezbytné, aby poškozený nejprve vymáhal svou pohledávku vůči dlužníkovi v soudním řízení, a aby tak byl znám jeho negativní výsledek, tj. není nepřekročitelnou podmínkou, aby zde byl zamítavý rozsudek soudu, u něhož byl nárok uplatněn. Za situace, kdy je z okolností případu zřejmé, že žaloba by nemohla uspět, může soud rozhodující ve

sporu o náhradu škody sám jako otázku předběžnou řešit úspěšnost žaloby a uspokojení nároku, aniž by poškozený byl nucen samostatný soudní spor podstoupit (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2091/2008). Vznik škody na své straně je však poškozený povinen prokázat.
22. Na základě citovaných norem a uvedených premis dovozených v judikatuře Nejvyššího soudu je nutno uzavřít takto: odvolacím soudem byla shledána existence nezákonného rozhodnutí a vztah příčiny a následku mezi tímto rozhodnutím a škodou ve výši 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím vzniklou žalobkyni tím, že byla nucena vyplatit M. tuto částku na základě daného nezákonného rozhodnutí. Splněna byla též podmínka, podle níž žalobkyně nedosáhla uspokojení své primární pohledávky vůči M. z důvodu nemajetnosti této společnosti. Tyto závěry nebyly dovoláním napadeny a Nejvyšší soud z nich vychází. Nesprávný je ovšem závěr odvolacího soudu, že příčinná souvislost mezi nezákonným rozhodnutím a náklady vynaloženými žalobkyní v řízení vedeném před Městským soudem v Praze pod sp. zn. 76 Cm 20/2009 a v navazujícím exekučním řízení dána není. Jestliže totiž žalobkyně vyplatila částku 8 809 428,52 Kč M. na základě nezákonného rozhodnutí a jestliže žalobkyně nedocílila dobrovolného vrácení této částky, pak byla ve světle shora předestřené judikatury nucena se uspokojení své pohledávky z bezdůvodného obohacení domáhat vůči M. soudní cestou. Právě proto, že žalobkyně musela tato další řízení vůči M. podstoupit, aby mohlo dojít k nahrazení základní škody ve výši 8 809 428,52 Kč s příslušenstvím vzniklé z příčiny nezákonného rozhodnutí, je nezbytné uznat, že podstatnou příčinou škody spočívající v nákladech na tato řízení vynaložených je ono nezákonné rozhodnutí. Okolnost nemajetnosti M. je jednou z hmotněprávních podmínek vedoucích ke vzniku nároku žalobkyně vůči státu na náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci, a nikoli příčinou, na jejímž základě škoda vznikla.
23. Situace by se změnila za předpokladu zmíněného (mutatis mutandis) ve shora citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2091/2008, tedy pokud by z okolností bylo předem zřejmé, že M. je nemajetná a že vedení dalších řízení vůči ní by bylo neúčelné, neboť by se žalobkyně ani částečného uspokojení své pohledávky fakticky nedomohla. V takovém případě judikatura na uplatnění pohledávky vůči primárnímu dlužníku netrvá, neboť by šlo o pouhý formalismus vedoucí mimo jiné právě i ke vzniku zbytečných nákladů řízení. Podle shora předestřeného skutkového stavu, který zjistil soud prvního stupně, na nějž plně odkázal odvolací soud a z něhož vychází dovolací soud, ovšem v projednávané věci taková situace nenastala. Jak bylo totiž výslovně odvolacím soudem v napadeném rozsudku uvedeno a jak je shora reprodukováno, ještě v roce 2012 byla vedena (též z podnětu žalobkyně) další exekuce na majetek M., v rámci níž došlo k prodeji nemovitosti a která byla skončena z důvodu vymožení pohledávky. Teprve až výzvou ze dne 1. 10. 2014 soudní exekutor sdělil žalobkyni, že navrhuje zastavení exekuce prováděné v návaznosti na řízení vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 76 Cm 20/2009. Jestliže se pak odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku zároveň odvolává na obsah odvolání podaného v této věci, pak je třeba konstatovat, že toto odvolání neobsahuje žádné tvrzení žalobkyně, z něhož by bylo možno dovodit, že M. v době před zahájením řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 76 Cm 20/2009 nebo navazujícího exekučního řízení byla nemajetná a že by zároveň o této okolnosti měla žalobkyně tehdy jakoukoli vědomost. Takový závěr by byl ostatně ve zjevném rozporu se skutkovým stavem, z něhož odvolací soud dle odůvodnění napadeného rozsudku vycházel.
24. Odvolací soud v projednávané věci při posuzování otázky existence příčinné souvislosti mezi nezákonným rozhodnutím a škodou spočívající v nákladech řízení vedeného za účelem vymožení vydání bezdůvodného obohacení získaného plněním na základě nezákonného rozhodnutí nepostupoval v souladu se shora uvedenými závěry. Rozsudek odvolacího soudu je v přezkoumávaném rozsahu nesprávný, a proto jej v tomto rozsahu (ve výroku I co do částky 483 000 Kč s příslušenstvím a v nákladových výrocích II a III) Nejvyšší soud zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení podle § 243e odst. 2 věty první o. s. ř.
25. V dalším řízení vezme odvolací soud též v potaz, že úspěšně může být podle § 31 odst. 1 OdpŠk s přihlédnutím k odstavci 3 téže normy uplatněna náhrada jen účelně vynaložených nákladů řízení, a prověří, zda náklady, jejichž náhrady se žalobkyně domáhá, byly vynaloženy v daných řízeních

účelně.